

Зміцнюємо європейський енергетичний фронт: підготовка до зими 2026–2027

Звернення учасників круглого столу Київського безпекового форуму, організованого у співпраці з Мюнхенською конференцією з безпеки, до глав урядів країн Групи Семи та Європейського Союзу

Ми, учасники круглого столу Київського безпекового форуму, організованого 14 лютого 2026 року у співпраці з Мюнхенською конференцією з безпеки, звертаємося до глав урядів країн Групи Семи та Європейського Союзу на тлі гострої стратегічної необхідності. 2026 рік – вирішальний етап у війні росії проти України. Майбутня зима стане випробуванням не тільки для України, але й для колективної спроможності демократичних країн захистити цивільне населення від використання енергетики як інструмента війни. **Підготовка до зими 2026–2027 років має розпочатися негайно.**

Відповідно до норм міжнародного права систематичні атаки росії на цивільну енергетичну інфраструктуру України кваліфікуються як злочини проти людяності. Здійснюючи безперервні ракетні та дроніві удари по енергетичній інфраструктурі, особливо в найхолодніші періоди року, росія має на меті спричинити гуманітарну катастрофу, підірвати соціальну стійкість і примусити до політичної капітуляції. Умисне знищення систем електропостачання та опалення взимку є тяжким воєнним злочином і прямою загрозою життю цивільного населення. Немає підстав очікувати припинення цих дій з боку росії – ескалація атак протягом останніх зим свідчить про протилежне.

Із початку повномасштабного вторгнення росія випустила по території України тисячі ракет і ударних дронів, значну частину яких було спрямовано проти енергетичного сектора. За українськими офіційними даними, з лютого 2022 року до липня 2025 року було зафіксовано понад 700 повітряних ракетних і дронівих атак на об'єкти енергетики, а лише з жовтня 2025 року до середини січня 2026 року – ще 256 таких атак. Основні оператори енергетичних систем зазнають постійних руйнувань: об'єкти однієї з провідних приватних енергетичних компаній було атаковано понад 220 разів. Гуманітарна ситуація для цивільного населення характеризується такою самою систематичною напругою: у найбільш постраждалих регіонах сукупна тривалість повітряних тривог перевищила 250 днів, тоді як лише у 2025 році кількість повітряних тривог сягнула майже 19 000. Унаслідок постійних масованих атак у країні регулярно відбуваються тривалі відключення електроенергії по 10–20 годин.

Україна перебуває у стані надзвичайної гуманітарної та безпекової ситуації. Близько 40% українців проживають в умовах украї неналежного опалення або його повної відсутності, тоді як 74% зазнають перебоїв з електропостачанням або повністю його позбавлені. У деяких регіонах відключення тривають до 20 годин на добу. Країна втратила істотну частину генеруючих потужностей, дефіцит яких сягає 3–5 ГВт. Після забезпечення потреб критичної інфраструктури та оборони система здатна закрити лише близько 40% попиту домогосподарств та бізнесу. Теплові та гідроелектростанції, а також мережі передачі й розподілу електроенергії зазнали серйозних пошкоджень, що призвело не лише до дефіциту генерації, а й до неможливості передавати електроенергію в регіони з найвищим попитом. Імпорт електроенергії не може повністю компенсувати дефіцит, оскільки пошкоджені магістральні мережі перешкоджають ефективному транспортуванню електроенергії із західних регіонів України до центральних і промислових районів країни. Це свідомо війна на виснаження, спрямована проти всього суспільства.

За підсумками консультацій з провідними українськими енергетичними операторами, розподільними компаніями, підприємствами централізованого теплопостачання, міжнародними фінансовими установами та експертами з безпеки закликаємо Європейську комісію, уряди країн Групи Семи та держав-членів Європейського Союзу невідкладно розпочати реалізацію скоординованого пакета заходів із забезпечення енергетичної стійкості, спрямованого на досягнення таких пріоритетних оперативних цілей.

1. Термінове придбання та невідкладна доставка критично важливого обладнання

Відновлення енергетичного сектора України обмежене не тільки через фінансування, а й термінами виробництва, виробничими потужностями та логістикою. На постачання та монтаж багатьох важливих компонентів потрібно 10–24 місяці з моменту затвердження фінансування, тому рішення про закупівлю необхідно приймати негайно.

Серед найнеобхіднішого обладнання:

- високовольтні трансформатори, автотрансформатори, комутаційна апаратура, автоматичні вимикачі, системи захисту та управління, а також інше обладнання для відновлення підстанцій;
- компоненти турбін, котлів та генераторів, необхідні для відновлення потужностей ТЕЦ і ТЕС, включаючи стратегічні резерви запасних частин;
- мобільні та модульні генераторні установки (газопоршневі, газотурбінні та промислові системи резервного живлення);
- обладнання для відновлення централізованого теплопостачання, включаючи насоси, труби, клапани, теплообмінники та модульні котельні установки;

- сформований запас обладнання, готового до використання для оперативного ремонту та заміни ресурсів, що руйнуються внаслідок повторюваних ударів.

Кілька програм швидкого відновлення, уже підготовлених операторами, демонструють масштаб потенційних результатів: реалізація однієї великої програми дасть змогу відновити приблизно 3 000 МВт потужностей за обсягу інвестицій близько 300 млн євро, половину з яких уже забезпечено внутрішніми ресурсами, тоді як приблизно 150 млн євро необхідно залучити ззовні для реалізації плану до настання наступного зимового циклу.

2. Швидке, цільове фінансування, орієнтоване на результати

Фінансова допомога повинна бути структурована таким чином, щоб забезпечити пряме використання виділених ресурсів на закупівлю обладнання, розгортання виробничих потужностей та забезпечення операційної стійкості.

Ми рекомендуємо:

- створити прискорену процедуру ЄС-G7 з енергетичної стійкості (Energy Resilience Facility), орієнтовану на закупівлю, логістику та встановлення обладнання для енергетичних систем;
- застосувати змішані фінансові інструменти, що поєднують гранти, гарантії та пільгові кредити, щоб компенсувати страхові премії за воєнні ризики та прискорити прийняття рішень;
- розширити механізми страхування воєнних і політичних ризиків через чинні установи фінансування розвитку з метою мобілізації масштабних приватних інвестицій у відновлення, розвиток розподіленої генерації та систем зберігання енергії;
- надати пріоритет механізмам фінансування для короткострокових проєктів відновлення, здатним забезпечити відчутне збільшення потужностей до зими 2026–2027 років;
- забезпечити пріоритетний доступ українських енергетичних компаній до глобальних виробничих черг на критично важливе обладнання, зокрема високовольтні трансформатори, а також впровадити заходи для скорочення термінів виробництва;
- створити міжнародний резерв доступного та відремонтованого енергетичного обладнання для оперативного розгортання в Україні. Такий резерв доповнить чинні механізми відновлення, дозволить мінімізувати тривалі процедури закупівлі, забезпечити постачання обладнання на фінальних етапах заміни та суттєво прискорити відновлення та розгортання.

3. Комплексний захист і зміцнення критичної енергетичної інфраструктури

Інвестиції у відновлення не можуть вважатися стійкими, якщо нещодавно відремонтовані об'єкти можуть бути знову зруйновані. Тому допомога у забезпеченні енергетичної стійкості повинна включати спеціальні заходи захисту:

- пріоритетний захист повітряного простору для ключових об'єктів генерації, вузлів передачі електроенергії та інфраструктури централізованого теплопостачання;
- засоби боротьби з дронами, крилатими ракетами та багаторівневі системи перехоплення у поєднанні із засобами радіоелектронної боротьби, де це можливо;
- фізичне зміцнення, резервування та створення обхідної інфраструктури, що дозволяє швидко відновити роботу після ударів.

Протиповітряна оборона необхідна, але не може замінити структурну стійкість системи. Захисні заходи повинні впроваджуватися синхронно з децентралізацією та диверсифікацією генерації.

4. Прискорене впровадження систем розподіленої генерації, зберігання енергії та децентралізованого теплопостачання

Архітектура розподіленої генерації суттєво знижує системний вплив атак. Українські домогосподарства, муніципалітети та підприємства вже мобілізували приблизно 1,7 ГВт розподіленої резервної потужності. Ці зусилля необхідно масштабувати за допомогою:

- програм стимулювання, що підтримують домогосподарства, муніципалітети та малі й середні підприємства у впровадженні розподілених генераторів, гібридних систем та акумуляторних батарей;
- швидкого розширення мережевих систем зберігання та гнучкої генерації, що підвищить балансувальну потужність системи;
- підтримки проєктів з відновлюваної та гібридної генерації, включаючи вітрові та сонячні електростанції у регіонах, де дозволяють безпекові умови;
- національних та муніципальних програм з децентралізації теплопостачання, що замінять висококонцентровані системи радянського типу на автономне опалення на рівні будівель або мікрорайонів.

У великих міських агломераціях така трансформація є технічно здійсненною та економічно обґрунтованою. Тільки в Києві приблизно 6–7 тисяч житлових будинків залишаються вразливими через порушення роботи централізованого теплопостачання. Модернізація близько 5 тисяч старих будівель із переходом на

автономні системи опалення оцінюються орієнтовно в 1,5 млрд євро. Така інвестиція формує довгострокову стійкість до зовнішніх впливів за менших витрат, порівняно з переважною більшістю альтернативних заходів реагування на надзвичайні ситуації.

Час є вирішальним фактором. Для забезпечення того, щоб відновлені потужності, захисні заходи і системи розподіленої генерації були введені в експлуатацію до зими 2026–2027 років, ми закликаємо Європейську комісію, уряди країн G7 та держав-членів Європейського Союзу у співпраці з урядом України забезпечити, щоб не пізніше травня 2026 року:

1. Був остаточно затверджений спільний пріоритетний перелік обладнання, а також ухвалені рішення щодо його закупівлі.
2. Механізми фінансування, гарантії та інструменти страхування функціонували в повному обсязі.
3. Контракти на закупівлю були укладені, а виробничі потужності – забезпечені.
4. Скоординований план захисту енергетичної інфраструктури та протиповітряної оборони був погоджений та реалізований.
5. Загальнонаціональні програми розподіленої генерації, розгортання систем зберігання та децентралізованого теплопостачання були офіційно розпочаті з вимірюванням цільових показників потужностей.

Якщо ці рішення не будуть ухвалені в зазначені терміни, наслідки будуть неминучими. З огляду на те, що виробництво та монтаж критично важливого обладнання тривають від 10 до 24 місяців, його фізична готовність до роботи до початку зими стане неможливою. Це залишить мільйони цивільних осіб без електроенергії та опалення протягом тривалого часу. Тривалі та масштабні відключення електроенергії будуть стримувати відновлення економіки, посилять податковий тиск, збільшать потреби в гуманітарній допомозі та значно підвищать довгострокові витрати на відновлення – як для України, так і для її міжнародних партнерів.

Забезпечення надійного електропостачання та теплопостачання в Україні є не тільки гуманітарною необхідністю, а й стратегічною вимогою європейської та трансатлантичної безпеки. Своєчасні рішення знизять ефективність російської стратегії енергетичного терору, захистять цивільне населення та зміцнять стійкість демократичного безпекового порядку.

З огляду на це, пропонується невідкладно створити координаційний механізм «Енергетичний Рамштайн», який буде підтримуватися спеціальною міжнародною робочою групою, відповідальною за синхронізацію закупівель обладнання, фінансування, захист інфраструктури та дотримання термінів реалізації.

Список підписантів

Арсеній Яценюк

Голова Київського Безпекового Форуму,
Прем'єр-міністр України (2014–2016)

Максим Тимченко

Генеральний директор, DTEK Group

Генерал Девід Г. Петреус

Колишній директор Центрального розвідувального управління США,
Член Ради безпеки КБФ

Марко Міхельсон

Голова Комітету у закордонних справах Парламенту Естонії

Андрій Коболєв

Засновник компанії *Еней*

Єгор Чернєв

Заступник голови

Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони,
Голова Постійної делегації України в Парламентській асамблеї НАТО

Пятрас Ауштрявічюс

Депутат Європейського Парламенту (Литва)

Стівен Пайфер

Посол США в Україні (1998–2000)

Професор Наталі Точчі

Директор Інституту міжнародних відносин (Італія),
Професор Університету Джонса Гопкінса (США)